

مربوط سیلابی لچک ءِ موافقت پروجیکٹ (IFRAP)

گاگو سیلابی حفاظتی بند

(پیکج-II)

نا انتظامی خلاصہ

۱۔ منصوبہ ناپس منظر

بلوچستان، پاکستان ناٹھان مزن صوبہ اے، مگر اوٹ نا کئی او موسم نا بدلاو نا اثر آت نا وجر تون ملک نا گیش حساس علاقہ آتیان اسہ اے۔ آبپاری نا کمزور بندوبست، خشک موسم او دور دور اوٹ آباد دہاتی آبادی، اے صوبہ ءِ خشک سالی او سیلاب دونوں نا خطرہ آت اٹ گیش رکھکے۔ ۲۰۲۲ نا تباہ کن برساتانی سیلاب آتیان بند آت، آبپاری نا نظام او سیلاب حفاظتی سازه آت اٹ مزن نقصان مس؛ مردم نا روزگار خراب مس، فصل آت تباہ مس او دہاتی برادری نا جان و مال خطرہ اٹ مس۔

اے حالت نا جواب اٹ، پاکستان حکومت عالمی بینک نا مالی کمک تون، ۲۰۲۲ سیلاب پد تعمیر نو نا مزن پروگرام »بلوچستان اٹ لچک گیش کننگ او روزگار نا وسیلہ آت گیش کننگ« نا زیر اٹ مربوط سیلابی لچک او موافقت منصوبہ شروع کرت۔ اے منصوبہ نا مقصد صوبہ نا آب او سیلاب انتظامی نظام ءِ دوبارہ درست او مضبوط کننگ، زرعی پیداوار گیش کننگ، او زیر ساختہ نا منصوبہ بندی او عملدرآمد اٹ موسمی لچک ءِ شامل کننگ اے۔

شروع اٹ مربوط سیلابی لچک او موافقت منصوبہ نا پی سی اوّل اٹ ۵۵ ذیلی منصوبہ شامل اٹ۔ ابتدائی سروے نا دوران ۲۰ ذیلی منصوبہ عالمی بینک نا منصوبہ جانچ دستاویز اٹ دیگر انتخابی شرط آت پورا مسقف؛ بن نناں فرست خان دور کرت۔ باقی ۳۵ ذیلی منصوبہ تفصیلی نقشہ بندی او تعمیراتی ترتیب کن منتخب کرت۔

شکل ۱-۱ اٹ پیش کننگ مروک اے ۳۵ منتخب ذیلی منصوبہ بلوچستان نا ۱۹ ضلع آت اٹ واقع آت: آواران، لسبیلہ، حب، نصیرآباد، جعفرآباد، صحبت پور، جھل گسی، ہرنائی، موسیٰ خیل، سبی، کچھی، قلعہ سیف اللہ، پشین، زیارت، قلات، مستونگ، خاران، نوشکی او واشک۔ اے مجموعہ اٹ اٹ بند یا آب ذخیرہ سازه، ۱۱ دائمی یا سیلابی آبپاری اسکیم، او ۱۳ سیلاب حفاظتی سازه شامل آت، ہر تیرہ حصہ آت اٹ تقسیم کرتگ آت۔ ضلع لسبیلہ نا گگو سیلاب حفاظتی بند، اے منصوبہ نا دوسرا حصہ اٹ عملدرآمد مروک ذیلی منصوبہ آتیان اسہ اے، ہر بار بار آووک سیلاب خان مقامی آبادی او زرعی زمین آت نا حفاظت کننگ کن جوڑ کننگ مس۔

گگو سیلاب حفاظتی بند موزہ جامع والا، جندرو باغ او جمن بات نا دیہاڑ آت نا نزو اٹ واقع اے۔ لینا جغرافیائی مقام شمالی عرض بلد ۲۸°۱۰'۰۰" او مشرقی طول بلد ۶۶°۲۱'۰۰" اے۔ پیش نماد مروک بند یکساں، خوب دباؤ دیگ مٹی نا بھرائی تون جوڑ مروک حفاظتی پشتہ اے، ہر تقریباً ۱،۵۴۷ میٹر لمب اے۔ اے بند پورالی رود او لینا شاخ آت خان آووک سیلابی اوٹ خان علاقہ نا حفاظت کننگ کن نقشہ بندی کرتگ اے۔ ذیلی منصوبہ موجودہ نقصان دیدہ سازه دوبارہ درست او مضبوط کئے، او بہتر تعمیراتی معیار او مال مواد کارمرز کئے تاکہ مستقبل نا سخت آبی حالت آت ءِ برواشت کرننگ کن۔

منصوبہ نا بنیادی مقصد آت اے آت:

- زرعی زمین آت او مردانا آبادی ءِ مستقبل نا سیلابی خطرہ آت خان حفاظت کننگ۔
- مضبوط سیلاب حفاظتی بندوبست تون موسمی بدلاو نا مقابلہ کننگ نا توان گیش کننگ۔
- زمین نا پائیدار کارمرزی او زرعی پیداوار نا گیشی ءِ سہارا دیگ۔
- ضلع لسبیلہ نا سیلاب متاثر برادری نا سماجی او معاشی بحالی ءِ کمک دیگ۔
- پیشہنادر مروک کار صرف ہر جگہ آت اٹ کننگ مس ہر پیشتر متاثر یا بدلاو مروک آت۔ اے کار پچ محفوظ علاقہ، دلی زمین یا ماحولیات نا حساس مقام تون نکر او منت۔

۲۔ ماحولیاتی اور سماجی انتظامی منصوبہ نامقصد آت

ماحولیاتی اور سماجی انتظامی منصوبہ، عالمی بینک ناماحولیاتی اور سماجی ضابطہ، ماحولیاتی اور سماجی عہدنامہ منصوبہ، اور متعلقہ قومی و صوبائی ماحولیاتی قانون آت نامطابق تیار کرتیگ اے۔ اے منصوبہ، منصوبہ بندی، تعمیر اور استعمال نامدوران ممکنہ ماحولیاتی اور سماجی خطرہ آت نامشناخت، نقصان کم کنتگ اور نگرانی کنتگ کن اسہ عملی ضابطہ دلے۔ اپنا بنیادی مقصد آت اے آنت:

- ۱۔ ماحولیاتی اور سماجی اثر آت ء صحیح وراث انتظام کنتگ اور نقصان کم کنتگ۔
 - ۲۔ عالمی بینک ناماحولیاتی اور سماجی معیار اغان ۱۰ اسکان نامابندی ء یقینی کنتگ۔
 - ۳۔ مزدور آت اور نزدیکی برادری نامپیشہ ورانہ صحت، سلامتی اور بھلائی ء بہتر کنتگ۔
 - ۴۔ موثر مشورہ، شراکت اور شکایت ازالہ نامطریقہ تون حصہ دار آت ناممولیت اور صفائی ء برقرار رکھتگ۔
 - ۵۔ سیلاب حفاظتی بندوبست نامدیرپا پانیداری، موسمی لچک اور برادری نامسلامتی ء یقینی کنتگ۔
- اے ماحولیاتی اور سماجی انتظامی منصوبہ ہلی اور معاہدہ نامدستاویز آت نامحصہ مے، تاکہ تعمیراتی ٹھیکیدار اور تعمیراتی نگرانی مشاورتی عملہ تیناتینا ذمہ داری آت ناماحولیاتی اور سماجی پابندی نامشرط آت ء پورا وراث شامل کنتگ کن۔

۳۔ قانونی اور حکمت عملی نامضابطہ

ماحولیاتی اور سماجی انتظامی منصوبہ ذیل نامقانون، معیار اور رہنما اصول آت نامبنیاد اٹ تیار کرتگ اے:

- عالمی بینک ناماحولیاتی اور سماجی معیار اغان ۱۰ اسکان؛ ہرا خطرہ نامانتظام، مزدوری اور کار نامحالت، آلودگی نامروکھتام، برادری نامصحت و سلامتی، حیاتیاتی تنوع اور حصہ دار آت نامشمولیت ء شامل کنے۔
- بین الاقوامی مالیاتی ادارہ اور عالمی بینک گروپ نامپیشہ ورانہ صحت اور سلامتی رہنما اصول۔
- پاکستان ماحولیاتی تحفظ قانون ۱۹۹۷ اور بلوچستان ماحولیاتی تحفظ قانون ۲۰۱۲۔
- قومی ماحولیاتی حکمت عملی ۲۰۰۵، قومی تحفظ قدرت حکمت عملی، پاکستان موسمی بدلاو قانون ۲۰۱۷، اور قومی آفت انتظام قانون ۲۰۱۰۔
- حیاتیاتی تنوع، موسمی بدلاو، مزدوری نامعیار اور ثقافتی ورثہ نامبتلا متعلقہ بین الاقوامی معاہدہ آت، ہرا پاکستان اٹ شریک اے۔

۴۔ ماحولیاتی اور سماجی بنیادی حالت

گلو سیلاب حفاظتی بند نامقام پورالی رود نامآبگیر حوضہ اٹ واقع اے۔ اے علاقہ نیم خشک موسم، کم سبزہ اور پہاڑی نالہ آت غان وقت بہ وقت آدوک اچانک سیلاب تون پہچانگے۔ زمین شناسی نامحاط غان اے جگہ اٹ دریا نالایگ مٹی، بھری اور گاد نامتہ آت گیش آنت۔ زیرزمین آب محدود اے اور اپنا معیار جگہ بہ جگہ بدلاو کنے۔ علاقہ نامردم بنیادی کھیتی باڑی اور مالداری تون روزگار کنے۔ منصوبہ نامحدود یا نزد اٹ بچ محفوظ قدرتی مسکن، جنگل یا مرن ثقافتی ورثہ نامقام موجود منت۔

سماجی اور معاشی نامحاط غان مقامی برادری آت کم آبادی والا، دہاتی اور معاشی وراث کمزور آنت۔ منصوبہ نامعملدرآمد تون عارضی روزگار ناموقع، بہتر سیلاب حفاظت، اور مقامی مردم نامروزگار اور زندگی نامتحفظ اٹ گیشی آوے۔

۵۔ اثر آت نامجانچ اور نقصان کم کنتگ

تعمیر اور استعمال دونوں مرحلہ آت کن ممکنہ ماحولیاتی اور سماجی اثر آت نامشناخت کرتگ آنت۔ بنیادی اثر آت اے آنت:

- مشین آت غان عارضی گرد، شور اور ہوا اٹ دھواں یا اخراج۔
- تعمیراتی کچرا اور زائد مٹی ناملہ نامٹھکانے لگاؤنگ۔

• مزدور آت او برادری نا صحت و سلامتی نا خطرہ آت۔

• تعمیراتی مال مواد نا آمدورفت نا دوران عارضی ٹریفک رکاوٹ۔

منصوبہ کن دائمی بے دخلی یا زمین نا حصول نا ضرورت منت۔

نقصان کم کنگ نا بنیادی قدم آت اے آنت:

• تعمیراتی ٹھیکیدار نا ماحولیاتی او سماجی انتظامی منصوبہ عمل اٹ آؤنگ؛ ہرا کچرا، ٹریفک، صحت و سلامتی او ہنگامی جواب نا مقام وار بندوبست شامل کئے۔

• ذاتی حفاظتی سامان، ابتدائی طبی کمک او سلامتی تربیت فراہم کنگ۔

• کچرا اجازت نامہ دار ادارہ آت نا ذریعہ مقرر جگہ آت اٹ قابو تون ٹھکانے لگاؤنگ۔

• تعمیر پد متاثر زمین یا سطح آت دوبارہ درست کنگ۔

• مسلسل ماحولیاتی او سماجی نگرانی او حال نامہ تیار کنگ۔

• حصہ دار آت نا سرگرم شمولیت او مزدور و برادری کن کارآمد شکایت ازالہ نظام قائم رکھنگ۔

۶۔ ادارہ جاتی بندوبست

ماحولیاتی او سماجی انتظام، محکمہ آبپاری حکومت بلوچستان نا منصوبہ عملدرآمد اکائی نا ذریعہ ہم آہنگ کنگ مس، او عالمی بینک لینا نگرانی کئے۔ تعمیراتی ٹھیکیدار مقام اٹ ماحولیاتی او سماجی انتظامی منصوبہ عمل اٹ کئے، تعمیراتی نگرانی مشاورتی عملہ لینا نگرانی کئے، او منصوبہ عملدرآمد اکائی وقت بہ وقت جانچ کئے۔

منصوبہ نا عملہ کن صلاحیت گیش کنگ، تربیت او آگاہی نا پروگرام چلاؤنگ مس تاکہ ماحولیاتی او سماجی انتظامی منصوبہ موثر وراث عمل اٹ آوے۔ پابندی او حال نامہ نا نگرانی کن ماحولیاتی او سماجی ماہر آت نا خاص ٹیم مقرر کنگ مس۔

۷۔ شکایت ازالہ نا نظام

منصوبہ نا پورا زندگی دور اٹ شفاف او آسانی تون رسائی مرکب شکایت ازالہ نظام فعال منت، تاکہ مزدور آت او برادری نا مردم نا فکر، شکایت او مسئلہ آت وقت اٹ حل کنگ بکن۔

اے نظام اٹ عوامی شکایت خانہ، مقام او منصوبہ عملدرآمد اکائی نا سطح اٹ شکایت ازالہ کمیٹی، او شکایت وصولی، جانچ او حل کنگ کن واضح مدت آت شامل آنت۔

۸۔ ماحولیاتی او سماجی انتظام کن مالی بندوبست

ماحولیاتی او سماجی انتظامی منصوبہ اٹ خاص مالی رقم مختص کرتگ اے، ہرا نقصان کم کنگ، نگرانی، صلاحیت گیش کنگ، آگاہی پروگرام او ناگہانی ضرورت آت پورا کئے۔

اے لاگت منصوبہ نا مجموعی مالی بندوبست اٹ شامل کنگ مس تاکہ عملدرآمد پائیدار او قانون و ضابطہ نا مطابق منت۔

۹۔ نتیجہ

لگو نا سیلاب حفاظتی بند، ضلع لسبیلہ اٹ سیلاب نا مقابلہ کنگ نا توان مضبوط کنگ او کمزور برادری نا حفاظت کنگ کن اسہ نہایت اہم قدم اے۔ اے ماحولیاتی او سماجی انتظامی منصوبہ نا عملدرآمد تون ماحولیاتی، سماجی او پیشہ ورانہ خطرہ آت کم مس، او تعمیر و استعمال نا کار محفوظ، پائیدار او سماجی وراث سب کن شامل طریقہ اٹ چلاؤنگ مس۔

ماحولیاتی حفاظت، حصہ دار آت نا شمولیت او موسمی بدلاؤ برداشت مرکب نقشہ بندی منصوبہ اٹ شامل کنگ تون، اے ذیلی منصوبہ آفت نا خطرہ کم کنگ، روزگار او ذریعہ

معاش دوبارہ بحال کنگ، او بلوچستان اٹ مربوط سیلابی کچک او موافقت منصوبہ نا مزین کچک ساز مقصد آت پورا کنگ اٹ اہم حصہ ادا کئے۔